

Розділ IV. ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО, ТРУДОВОГО, ЕКОЛОГІЧНОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

DOI: 10.33766/2524-0323.102.185-195

УДК: 005.8+346.12

Лисенко І. В., кандидатка юридичних наук, доцентка, завідувачка кафедри права
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»
(м. Харків, Україна)

e-mail: irina8119@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-3392-6056>

Кузьменко О. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри права
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»
(м. Харків, Україна)

e-mail: irina8119@ukr.net

ORCID iD : <http://orcid.org/0000-0001-5182-2838>

Гасвая О. В., кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри права
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»
(м. Харків, Україна)

e-mail: irina8119@ukr.net

ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0002-6710-9014>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАРТАПІВ ЯК ФОРМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття присвячена дослідженню теоретико-правової природи стартапів, їх ознак, юридичного алгоритму створення, функціонування, припинення діяльності, з огляду наявності чинних законодавчих норм та доктринальних доробок.

Стрімкий технологічний прогрес у світі зумовлює розвиток економічних систем світу, а жорстка конкурентна боротьба між ними обумовлює інноваційний напрям розвитку нашої країни. Протягом останніх двох десятиліть в Україні успішно втілюються в життя нові форми підприємницької діяльності, у т. ч. стартапи, однак законодавчому блоці змін у цьому напрямі майже не бачається. Такий стан речей повинен актуалізувати внесення доповнень у чинні законодавчі акти, а також розробку й закріплення нових правових термінів і понять, що сприяло б законодавчому регулюванню всіх інноваційних процесів. Тому запропоновано введення до національного законодавства поняття «стартап», де будуть закладені основні ознаки цього правового явища.

Під стартапом зазвичай розуміють зареєстрований у встановленому законом порядку суб'єкт підприємницької діяльності, який пропонує конкурентоздатну інноваційну послугу або продукцію, новостворену або вдосконалену технологію, що сприятиме покращенню певної сфери життєдіяльності людини, але має обмежені ресурси. У роботі обґрунтовано потребу зробити відкритим перелік видів об'єктів права інтелектуальної власності, включивши до частини 1 ст. 420 Цивільного кодексу Укра-

їни такі пункти: «інші інноваційні продукти» та «інші результати інтелектуальної діяльності». Це сприятиме охороні та захисту інноваційних доробок і напрацювань засновників стартапу.

Запропоновано перелік притаманних стартапу ознак: спрямованість на розробку продукту або послуги інноваційного характеру; відносно недовгий строк існування з подальшою трансформацією, продажем або припиненням існування; науковий потенціал засновників стартапу, реєстрація стартапу в організаційно-правовій формі фізичної особи підприємця (ФОП) або юридичної особи. Також проведено аналіз організаційно-правових форм підприємницької діяльності та зроблено висновок про те, які з форм найбільш зручні та сприятливі для реєстрації стартапів.

Ключові слова: стартап, інновація, форма підприємницької діяльності, фізична особа підприємець, господарські товариства.

Постановка проблеми. За останнє десятиліття до сфери суспільно-правових відносин в Україні увійшли та вкоренилися такі поняття, як: «стартап», «інновації», «бізнес-інкубатор», «бізнес-модель» тощо. Усі ці дефініції мають загальносвітове значення та акумулюються в передових економічних системах світу, але, оскільки наша держава є учасником загальносвітових процесів, вони стають і частиною нашого життя. Правова система нашої держави також є лише сферою регулювання процесів функціонування технологічних, інформаційних, економічних відносин. У результаті виникнення нових ідей, інвестиційних проєктів, бізнес-моделей, виникає необхідність їх правового регулювання. Однак, унаслідок надзвичайно швидкого розвитку різних технологічних, економічних процесів, законодавець не встигає адаптувати та ввести регулюючі механізми в чинній нормативній базі. Тому в умовах інформаційно-технологічних революцій невирішеними лишаються такі важливі питання: який алгоритм регулювання новітніх або трансформованих економіко-технологічних процесів; яким чином регулювати спірні питання, які виникають під час їх функціонування; що таке ці нові явища, чи можуть вони регулюватися існуючими правовими нормами, чи потребують новітніх законодавчих змін. Актуальність нашого дослідження обумовлюється дефіцитом норм та механізмів правового регулювання зазначених явищ та процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні комплексних досліджень правового регулювання стартапу як форми підприємницької діяльності в Україні немає. У цій сфері нині існують лише окремі розробки, які належать більше до економічних і технологічних проблем, пов'язаних зі стартапами, наприклад: Д. Д. Хромова та К. В. Антоненко досліджують лише загальні тенденції розвитку стартапів у світі [1]; В. М. Геєць розглядає ці процеси через призму інноваційної діяльності [2]. Однак поза увагою науковців залишається аналіз юридичної сутності стартапу, його правової природи, а також організаційно-правові форми господарської діяльності.

Формулювання цілей. Враховуючи той факт, що створення, діяльність, вирішення спорів юридичного характеру та припинення стартапів не може регулюватися лише за аналогією права й закону або економічними показниками та

принципами, постає необхідність законодавчого введення поняття «стартап». Цілями нашого дослідження є обґрунтування пропозиції законодавчого закріплення поняття «стартап», як форми підприємницької діяльності в Україні, а також розробка ряду юридичних інструментів, як способів регулювання створення, діяльності та припинення стартапу.

Виклад основного матеріалу. Постійний розвиток економічних систем світу, у тому числі жорстка конкурентна боротьба між ними, обумовлює інноваційний напрямок розвитку, як основний вектор прогресу для нашої країни. Цьому сприяє стрімкий технологічний прогрес у суспільстві. Перед державою та суспільством постають нові задачі щодо пошуку нових ідей, можливостей для ведення бізнесу, що породжує принципово нові проекти. На рівні держави створюються технологічні парки, бізнес-інкубатори. Своєю чергою, сучасне українське право перебуває в процесі постійного розвитку [7, с. 71], тому в законодавчій сфері повинні вводитися нові правові терміни та поняття, вноситися зміни в чинні законодавчі акти та прийматися нові, які б сприяли законодавчому регулюванню всіх інноваційних процесів. Але, незважаючи на те, що протягом останніх двадцяти-тридцяти років в Україні активно використовується та успішно втілюється в життя нові форми підприємницької діяльності, такі як стартапи, у законодавчому блоці в цьому напрямі змін майже не відбувається. Економічна демократія, безумовно, пов'язана з демократичністю суспільства [6, с. 107] та перебуває в нашій країні в стані розвитку. Наприклад, у 2022 році журнал Time назвав український стартап Esper Hand – біонічну роботу – протез із дивовижною точністю, одним із найкращих винаходів людства [5, с. 24]. Таких прикладів у нашій державі чимало. Це є наслідком програми соціального менеджменту, яка дуже активно підтримується провідними компаніями світу [8, с. 207], а виробники сьогодні все частіше прагнуть працювати з тими партнерами, які віддані ідеям екологічної чи соціальної відповідальності [9, с. 139-143]. Однак, незважаючи на функціонування таких проєктів, є відсутнім системне законодавче регулювання діяльності стартапів.

Такий стан речей викликає ряд доктринальних та юридичних питань про правову природу стартапів, їх зміст, юридичний алгоритм створення, функціонування, припинення діяльності. У юридичній доктрині це питання залишається не розв'язаним повною мірою. Отже, як ми повинні розглядати стартап: як об'єкт інтелектуальної власності (об'єкт промислової власності, ноу-хау чи об'єкт авторського права та суміжних прав) або як форму підприємницької діяльності (юридичну особу чи фізичну особу-підприємця)?

Під стартапом ряд дослідників розуміє новітні проекти, які розвиваються в умовах невизначеності, мають стрімке зростання, займаються розробленням нових товарів та послуг і знаходяться на стадії пошуку оптимальних бізнес ідей за умов фінансування [1, с. 124]. З огляду на це визначення, стартап є певною конкурентоздатною інновацією (послугою або продукцією), яка є новоствореною або вдосконаленою технологією й покликана покращити певну сферу суспільного життя людини. Серед дослідників існує думка, що формування нових організацій інноваційного типу, а також підтримка їх розвитку мають відбуватися за рахунок збільшення фінансування інноваційної діяльності підприємцями [2, с. 14].

Так, наприклад, серед багатьох причин стрімкого економічного зростання польської економіки було збільшення інноваційності підприємств, поліпшення співробітництва між ними [3, с. 67]. Такий позитивний досвід обов'язково має переїматися і вітчизняними суб'єктами господарювання.

Незважаючи на воєнний стан у нашій державі, урядові програми та ініціативи з підтримки бізнесу в Україні й, зокрема стартапів набули ще більшої популярності. Так у Постанові Кабінету міністрів України від 24 червня 2022 р. № 736 «Про реалізацію експериментального проєкту щодо надання на конкурсних засадах фінансової підтримки стартапам в Україні, у тому числі у сфері інформаційних технологій» зазначається, що стартап – це та / або суб'єкт господарювання в розумінні положень Фонду інновацій. Згідно з п. 11 ст. 1 ЗУ «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», резидент Дія Сіті – це юридична особа, яка, відповідно до цього Закону, набула статусу резидента Дія Сіті та, згідно з інформацією, що міститься в реєстрі Дія Сіті, перебуває в зазначеному статусі. Тобто, резидентом Дія Сіті може стати компанія, зареєстрована за законодавством України. Також на вебпорталі Українського фонду стартапів, який створений за ініціативою Кабінету Міністрів України, зазначено, що фонд надає підтримку виключно офіційно зареєстрованому українському бізнесу, як-от: фізичним особам-підприємцям або господарським товариствам, загальний дохід яких не перевищує 100 000 (сто тисяч) доларів США, а також загальна сума інвестицій, яка не перевищує 100 000 (сто тисяч) доларів США [14]. У цьому документі відсутнє визначення стартапу, але, враховуючи аналіз попередніх актів, можна вважати, що під стартапом законодавець розуміє суб'єкт господарювання, зареєстрований в Україні та який має низку інноваційних ознак.

На наш погляд, такий стан речей у законодавстві не є прийнятним. Визначення понять має важливе значення для регулювання правовідносин, вирішення спірних питань, зокрема за наявності майнових спорів. Для початку необхідно сформулювати розуміння юридичної природи цього явища. Якщо стартап розглядати як вид інноваційної діяльності, що спрямована на використання й комерціалізацію результатів наукових досліджень ті розробок та зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг, то тоді необхідно його досліджувати з точки зору промислової власності. За своєю суттю створення та реалізація інноваційного проєкту, як правило, пов'язане зі створенням результату інтелектуальної власності. Враховуючи проведений аналіз доктринальних напрацювань та законодавчого підходу відносно розуміння сутності стартапу, нами подано наступне визначення. Під стартапом слід розуміти зареєстрований у встановленому законом порядку суб'єкт підприємницької діяльності, який пропонує конкурентоздатну інноваційну послугу або продукцію, новостворену або вдосконалену технологію, що сприятиме покращенню певної сфери життєдіяльності людини, але має обмежені ресурси.

У ч. 1 ст. 420 Цивільного кодексу [10] серед об'єктів права інтелектуальної власності бачимо винаходи, корисні моделі, промислові зразки; komponування напівпровідникових виробів; раціоналізаторські пропозиції тощо. Ці конкретні об'єкти можуть бути інноваційними продуктами певних стартап-компаній. Але це далеко не повний їх перелік. Утім, ст. 420 ЦК України перелічує об'єкти права

інтелектуальної власності, і цей перелік на даний момент є вичерпним. Зважаючи на надзвичайно стрімкий розвиток інформаційних, технологічних та інших видів інновацій, можна стверджувати, що перелік видів інтелектуальної власності є не повним на сьогодні. Тобто існує об'єктивна потреба постійного доповнення переліку об'єктів права інтелектуальної власності. Саме тому його необхідно залишити відкритим, що сприятиме формуванню механізму правового захисту інноваційних продуктів. Отже, у зазначену вище статтю необхідно включити пункти: «інші інноваційні продукти» та «інші результати інтелектуальної діяльності». Це дозволить застосовувати законодавчі норми про охорону прав інтелектуальної власності для регулювання діяльності стартапів у більш широкому колі правовідносин.

Проаналізуємо загальні засади правового регулювання діяльності стартапів як форми підприємницької діяльності. Якщо розглядати стартап як форму підприємницької діяльності, то можна виділити його наступні ознаки:

1. Спрямованість на розробку продукту або послуги інноваційного характеру, що суттєво покращує якість, структуру певної сфери життя людини, екосистему нашої планети тощо.

2. Наявність потенціалу для майбутнього розвитку та масштабованості.

3. Відносно недовгий строк існування з подальшою трансформацією, масштабованістю, продажем або припиненням існування.

4. Науковий потенціал засновників стартапу, що обумовлює потенційну вартість стартапу.

5. Реєстрація як фізичної особи підприємця (ФОП) або юридичної особи.

Серед науковців у нашій країні зустрічаються думки, що життя стартапу починається з формування, розроблення та розвитку ідеї, на основі чого виникають інноваційні продукти [1, с. 124]. Утім, згідно із законодавчими актами України, у яких йде мова про фінансування стартапів, однією з вимог є державна реєстрація. Тобто сама собою інноваційна ідея та навіть її втілення не може розглядатися як стартап. Можливо зареєструвати право інтелектуальної власності та отримати патент на винахід, корисну модель або промисловий зразок, але це стане лише передумовою залучення грантових або венчурних інвестицій у майбутній стартап. Одним із необхідних кроків є державна реєстрація стартапу в певній формі підприємницької діяльності.

Слід зазначити, що вибір організаційно-правової форми стартапів залежить від статутного капіталу, можливого доходу, кількості працівників, відповідальності учасників тощо. Розглянемо законодавчо-закріплені організаційно-правові форми підприємницької діяльності в Україні:

1. Фізична особа-підприємець (ФОП) (п. 2 ст. 55 Господарського кодексу України) [11]. Ця форма використовується для зайняття мікро- та малим підприємством зі спрощеною системою оподаткування. Серед основних переваг ФОП є проста реєстрація; спрощена форма бухгалтерської звітності; відсутність обов'язкових вимог щодо наявності статутного капіталу, печатки, рахунку в банку тощо. ФОП ризиків виключно власним майном або позиками своїх кредиторів (знайомих, друзів, родичів) у випадку невдалого проєкту або банкрутства. Така

організаційно-правова форма є найбільш простим рішенням, але вона обмежується певними рамками. Згідно з п. 3 ст. 55 ГК України середня кількість працівників за календарний рік має не перевищувати 50 осіб і річний дохід від будь-якої діяльності повинен бути в межах 10 мільйонів євро, за середньорічним курсом Національного банку України [11]. Якщо засновники стартапу, реєструючись в Україні, не планують виходити за встановлені рамки, то ФОП, як найбільш проста форма для них, буде прийнятною. Так у 2022 році український стартап *Clintech* (проект *Resava*, бренд біорозкладних виробів із переробленої кавової гущі), який є представником мікробізнесу, отримали гранд у 100 000 гривень від конкурсу «Роби своє», що став внеском у нове обладнання ФОПу. Таким чином, як зазначають засновники цього стартапу, партнерство мікробізнесу з великим бізнесом – це поштовх і платформа, а також свідомий вибір інноваційного та дружнього до довкілля продукту [5, с. 52]. Мікро та мале підприємництво надзвичайно важливе для національної економіки, зважаючи на його уразливість, особливо під час повномасштабної війни; підтримка великого бізнесу, благодійних та венчурних фондів для нього є особливо значущою та необхідною.

2. Приватне підприємство (ПП) діє на основі приватної власності одного або кількох громадян, іноземців, осіб без громадянства та його (їх) праці чи з використанням найманої праці. Приватним є також підприємство, що діє на основі приватної власності суб'єкта господарювання – юридичної особи. (ст. 113 ГК України) [11]. Джерелами формування майна підприємства є: грошові та матеріальні внески засновників; доходи, одержані від реалізації продукції, послуг, інших видів господарської діяльності; доходи за фінансовими інструментами; кредити банків та інших кредиторів; капітальні вкладення і дотації з бюджетів; майно, придбане в інших суб'єктів господарювання, організацій та громадян у встановленому законодавством порядку (ст. 66 ГК України) [11]. Такий формат діяльності для стартапу є доволі зручним та прийнятним в умовах відсутності законодавчих обмежень річного доходу та кількості працівників.

3. Господарські товариства: акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні товариства (ст. 80 Господарського кодексу України) [11]:

а) акціонерне товариство – господарське товариство. Згідно зі ст. 25 ЗУ «Про акціонерні товариства», мінімальний розмір статутного капіталу АТ становить 1 250 мінімальних заробітних плат, з огляду на мінімальну заробітну плату, що діє на момент створення акціонерного товариства [13]. Тобто, станом на травень 2023 року мінімальний статутний капітал АТ має бути не менше 8 375 000 гривень на момент реєстрації. Якщо зважати, що у своїй більшості засновниками і творцями новітніх ідей, втілених у стартапи, є люди 20–35 років, а дуже часто й студенти, то розглядати АТ як форму державної реєстрації стартапу вважається недоцільним;

б) товариства з обмеженою відповідальністю. Товариство несе відповідальність за своїми зобов'язаннями всім належним йому майном та не відповідає за зобов'язаннями своїх учасників [12]. Вкладом учасника товариства можуть бути гроші, цінні папери, інше майно, якщо інше не встановлено законом. Вклад у негрошовій формі повинен мати грошову оцінку, що затверджується одноставним

рішенням загальних зборів учасників, у яких взяли участь усі учасники товариства. Тобто, вкладом учасників може бути будь-яке майно, яке не вилучене з цивільного обороту та на яке не накладене законом інше обмеження. Окрім того, вкладом можуть вважатися й об'єкти права інтелектуальної власності в тому числі. Також законодавець не визначає мінімального розміру такого вкладу. Утім кожен учасник товариства повинен повністю внести свій вклад протягом шести місяців із дати державної реєстрації товариства, якщо інше не передбачено статутом [12]. Також, на наш погляд, є зручним право переважного придбання частки іншого учасника товариства [12]. Таким чином, така форма підприємницької діяльності є зручною для реєстрації, діяльності, просування та подання заяв на різні види інвестування у стартап-проекти;

в) товариство з додатковою відповідальністю. Учасники цього товариства солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за його зобов'язаннями своїм майном у розмірі, який встановлюється статутом товариства з додатковою відповідальністю і є однаково кратним для всіх учасників до вартості внесеного кожним з них вкладу. Безумовно, ця форма підприємницької діяльності несе додаткові фінансові ризики учасникам, у тому числі, для стартаперів у випадку неплатоспроможності товариства;

г) повне товариство – це товариство, усі учасники якого займаються спільною підприємницькою діяльністю і несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства всім своїм майном. Також якщо в разі ліквідації товариства виявиться, що наявного майна не вистачає для сплати всіх боргів, за товариство в недостатній частині несуть солідарну відповідальність його учасники всім своїм майном, на яке, відповідно, може бути звернено стягнення. Учасник товариства відповідає за борги товариства незалежно від того, виникли вони до чи після його вступу до товариства [13]. Таким чином, при реєстрації стартапу в цій організаційно-правовій формі його учасники, як і в попередньому випадку, наражаються на потенційні фінансові втрати та стягнення їхнього власного майна у випадку неплатоспроможності товариства. Навіть якщо стартапер стане учасником товариства до виникнення в останнього боргів, це не звільняє його в майбутньому від можливих фінансових втрат. Отже, можна стверджувати, що реєстрація стартапу в такій підприємницькій формі є мало привабливою для його засновників та учасників;

д) командитним товариством визнається товариство, у якому разом з одним або більше учасниками, які здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і несуть відповідальність за зобов'язаннями товариства всім своїм майном, є один або більше учасників, відповідальність яких обмежується вкладом у майні товариства (вкладників) та які не беруть участі в діяльності товариства (ст. 75 ЗУ Про господарські товариства) [13]. Тут же, у ст. 81, зазначається, що управління справами товариства здійснюється тільки учасниками з повною відповідальністю [13]. Тобто, якщо засновниками, а відповідно, й учасниками з повною відповідальністю, є стартапери, які розробляють певний стартап, залучають різні джерела для його фінансування з метою його масштабування в майбутньому, забезпечують запуск його серійного виробництва та продажів, то така форма підприємницької діяльності є для них непривабливою.

Отже, нами був проведений аналіз організаційно-правових форм підприємницької діяльності для визначення їх привабливості для реєстрації стартап-компаній. Проаналізувавши законодавчі вимоги щодо мінімальних капіталовкладень, прав та обов'язків засновників, учасників, вимоги до державної реєстрації бізнесу та її припинення, вважаємо, що не всі форми є придатними для стартапів. Зокрема найбільш цікавими для цієї діяльності вбачається ФОП, приватне підприємство та товариство з обмеженою відповідальністю.

Висновки. Таким чином, проаналізувавши зміст визначення стартапу, його ознаки, а також різні організаційно-правові форми підприємницької діяльності реєстрації стартапів, доходимо висновку, що однією з основних передумов ефективної діяльності стартапів є законодавче регулювання цієї сфери господарської діяльності. Станом на тепер воно представлено окремими нормами права – лише в Законі України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» та декількох підзаконних нормативно-правових актах, чого недостатньо для врегулювання правовідносин у досліджуваній сфері. На підставі цього можна констатувати, що національне законодавство не забезпечує в достатньому обсязі упорядкування суспільних відносин діяльності стартапів. З метою вирішення цієї проблеми, доцільним є прийняття спеціального закону для структуривання зазначених відносин, які охоплюються широким колом інших відносин, а саме 1) господарсько-правовими; 2) цивільно-правовими; 3) інноваційними правовідносинами. У вказаному законі доцільно визначити поняття, ознаки, принципи діяльності стартапів, види їх об'єктів та суб'єктів, права та обов'язки його засновників та учасників, а також засади та види інвестування стартап-проектів.

Проведений аналіз організаційно-правових форм діяльності стартапів дозволяє виявити найбільш оптимальні форми для їх державної реєстрації, зокрема це фізична особа-підприємець, приватне підприємство та товариство з обмеженою відповідальністю. Вибір указаних форм обумовлений розміром можливого доходу, фінансовою ліквідністю, кількістю працівників, обсягом прав та обов'язків учасників і засновників стартапів та зручністю ведення господарської діяльності.

Використані джерела:

1. Хромова Д. Д., Антоненко К. В. Сучасні світові тенденції розвитку стартапів на світовій арені. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Вип. 19, част. 3, 2018. С. 123–127.
2. Гесць В. М. Бар'єри на шляху розвитку промисловості на інноваційній основі та можливості їх подолання. *Економіка України*. 2015. № 1. С. 4–25.
3. Остапенко Ю. І., Бондаревич М. П. Правове регулювання державної підтримки малого підприємництва: досвід України та Польщі. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «ПРАВО»*. Вип. 28, 2019. С. 66–72.
4. Дудко В. Деталі для кіборгів. *Forbes Ukraine*. Лютий-березень, 2023, № 1 (22). С. 24–26.
5. Екосистема успішних. Як підтримка мікропідприємництва у регіонах сприяє розвитку економіки. *Forbes Ukraine*. Лютий-березень, 2023, № 1 (22). С. 52–54.
6. Valentin Ya. Lyubashits I, Alexey Yu. Mamychov, Sergey S. Shestopal, Ludmila V. Perevalova & Slinko T. M. The State and State Power: Theoretical and Methodological

Dimensions of Conceptual Evolution. *Journal of Politics and Law*; Vol. 12, No.5; 2019 Published by Canadian Center of Science and Education. P. 103–111. URL : <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/jpl/article/view/0/40617>. (дата звернення: 03.05.2023).

7. Моргунов О. А., Лисенко І. В., Лисенко А. М. Джерела цивільно-спортивного права як підгатузи цивільного права України. *Вісник харківського національного університету внутрішніх справ*, 2022. № 2 (97). С. 71–80. URL : <http://visnyk.univd.edu.ua/index.php/VNUAF/article/view/466/414>. (дата звернення: 03.05.2023).

8. Kuzmenko, Oleksandr. (2022) Social advertising as a tool of social marketing and a way to form a positive brand image / Karina Agalarova, Olena Zemliakova, Maria Miroshnik, Olena Kitchenko, Nadezda Mironenko, Natalia Reshetniak. *AD ALTA: Journal of interdisciplinary research*, vol. 12, issue 1, special issue XXV, 207–212. URL : http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120125/papers/A_37.pdf. (дата звернення: 03.05.2023).

9. Diana Kirika, Nadiia Demchuk, Nadiia Skliar, Lidiia Vdovichen, Oleksandra Gayevaya. The development of international law and public institutions in the context of cybersecurity journal of interdisciplinary research 12/02 – XXVIII. С. 139–143. [Електронний ресурс] URL : <http://www.magnanimitas.cz/12-02-xxviii>. (дата звернення: 03.05.2023)

10. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435 –IV: станом на 21 березня 2023 року. [Електронний ресурс] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>. (дата звернення: 03.05.2023).

11. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003, № 436 – IV: станом на 13 квітня 2022 року. [Електронний ресурс] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>. (дата звернення: 03.05.2023).

12. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 № 2275 VII: станом на 27 липня 2022 року. [Електронний ресурс] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>. (дата звернення: 09.05.2023).

13. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1999 № 1576 – XII: станом на 13 грудня 2022 року. [Електронний ресурс] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>. (дата звернення: 03.05.2023).

14. Український фонд стартапів. [Електронний ресурс] URL : https://plaiburo.com/usf_ua. (дата звернення: 03.05.2023).

References:

1. Khromova, D. D., Antonenko, K. V. (2018) Suchasni svitovi tendentsii rozvytku startapiv na svitovii areni. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*, issue 19, part 3, 123–127. [in Ukrainian].

2. Heiets, V. M. (2015) Bar'ery na shliakhu rozvytku promyslovosti na innovatsiini osnovi ta mozhlyvosti yikh podolannia. *Ekonomika Ukrainy – Ukraine economy*, 1, 4–25. [in Ukrainian].

3. Ostapenko, Yu. I., Bondarevych, M. P. (2019) Pravove rehuliuвання derzhavnoi pidtrymky maloho pidpriemnytstva: dosvid Ukrainy ta Polshchi. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriya «PRAVO» - Bulletin of Kharkiv National University named after V. N. Karazin. "RIGHT" series*, Vyp. 28, 66–72. [in Ukrainian].

4. Dudko, V. (2023) Detali dlia kiborhiv. *Forbes Ukraine. Liutyi–berezen 2023*, 1 (22), 24–26. [in Ukrainian].

5. Ekosystema uspishnykh. (2023) Yak pidtrymka mikropidpriemnytstva u rehionakh spryiaie rozvytku ekonomiky. *Forbes Ukraine. Liutyi–berezen 2023*, 1 (22), 52–54.

6. Valentin Ya. Lyubashits, Alexey Yu. Mamychyev, Sergey S. Shestopal, Ludmila V. Perevalova & Slinko T. M. The State and State Power: Theoretical and Methodological

Dimensions of Conceptual Evolution. (2019) *Journal of Politics and Law*, Vol. 12, No. 5; Published by Canadian Center of Science and Education, 103–111 URL : <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/jpl/article/view/0/40617>. [in English].

7. Morhunov, O. A., Lysenko, I. V., Lysenko, A. M. (2022) Dzherela tsyvilno-sportyvnoho prava yak pidhaluzi tsyvilnoho prava Ukrainy. *Visnyk KhNUVS - Bulletin KhUVS*, 2 (97), 71–80. URL : <http://visnyk.univd.edu.ua/index.php/VNUAF/article/view/466/414>. [in Ukrainian].

8. Kuzmenko, Oleksandr (2022) Social advertising as a tool of social marketing and a way to form a positive brand image / Karina, Agalarova, Olena, Zemliakova, Maria, Miroschnik, Olena, Kitchenko, Nadezda, Mironenko, Natalia, Reshetniak. *AD ALTA: Journal of interdisciplinary research*, vol. 12, issue 1, special issue XXV, 207–212. URL : http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120125/papers/A_37.pdf. [in Ukrainian].

9. Diana, Kirika, Nadia, Demchuk, Nadia, Skliar, Lidiia, Vdovichena, Oleksandra, Gayevaya. (N. d.) The development of international law and public institutions in the context of cybersecurity journal of interdisciplinary research 12/02-XXVIII, 139–143. [Electronic resource] N. p. URL : <http://www.magnanimitas.cz/12-02-xxviii>. [in Ukrainian].

10. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003, № 435-IV: stanom na 21 bereznia 2023 roku. (2003; 2023) [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakonrada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>. [in Ukrainian].

11. Hospodarskyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003, № 436-IV: stanom na 13 kvitnia 2022 roku. (2003; 2022) [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakonrada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>. [in Ukrainian].

12. Pro tovarystva z обмеzenoiu ta dodatkovoiu vidpovidalnistiu: Zakon Ukrainy vid 06.02.2018 № 2275 VIII: stanom na 27 lypnia 2022 roku. (2018; 2022) [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakonrada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>. [in Ukrainian].

13. Pro hospodarski tovarystva: Zakon Ukrainy vid 19.09.1999 №1576-KhII: stanom na 13 hrudnia 2022 roku. (1999; 2022) [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakonrada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>. [in Ukrainian].

14. Ukrainyskyi fond startapiv. (N. d.) [Electronic resource] N. p. URL: https://plaiburo.com/usf_ua/. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 10.05.2023

Lysenko I., Candidate of Legal Sciences, Associate Professor, Head of the Department of law of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (Kharkiv, Ukraine)

Kuzmenko O., Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor, Department of Law of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (Kharkiv, Ukraine)

Gaevaya O., Candidate of Legal Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Law of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (Kharkiv, Ukraine)

LEGAL REGULATION OF START-UPS AS A FORM OF ENTREPRENEURIAL ACTIVITY

The article is devoted to the study of the theoretical and legal nature of start-ups, their features, the legal algorithm of creation, functioning, termination of activity in view of the presence of current legislative norms and doctrinal developments.

Rapid technological progress in the world determines the development of the world's economic systems, and the fierce competition between them determines the innovative direction of our country's development. But despite the fact that new forms of entrepreneurial activity, such as start-ups, have been actively used and successfully implemented in Ukraine over the past two decades, there are hardly any changes in this direction in the legislative block. Such a state of affairs should actualize the introduction of changes in the current legislative acts and the adoption of new ones, the development and consolidation of new legal terms and concepts, which would contribute to the legislative regulation of all innovative processes. For this purpose, we propose to introduce the definition of "start-up" in the special law "On the activities of start-ups". In our opinion, a start-up should be understood as a business entity registered in accordance with the procedure established by law, which offers a competitive innovative service or product, a newly created or improved technology that will contribute to the improvement of a certain sphere of human activity, but has limited resources. Also, in our work, we justify the need to make the list of types of intellectual property objects open. This will contribute to the protection and protection of innovative developments and efforts of the founders of the startup. We have proposed a list of characteristics characteristic of a start-up: focus on the development of an innovative product or service that significantly improves the quality, structure of a certain sphere of human life, the ecosystem of our planet, etc.; availability of potential for future development and scalability; a relatively short period of existence with subsequent transformation, sale or termination of existence; the scientific potential of the founders of the start-up, which determines the potential value of the start-up; registration of a startup in the organizational and legal form of an individual entrepreneur or a legal entity.

We also conducted an analysis of the organizational and legal forms of entrepreneurial activity and concluded which of the forms are the most convenient and favorable for registering start-ups.

Keywords: start-up, innovation, form of entrepreneurial activity, individual entrepreneur, business partnerships.